

Ekokritické čítanie: Vtáctvo v poézii pre deti

Ecocritical Reading: Birds in poetry for children

Key words: ecocriticism, ecocritical reading, human-nature relationship, Julian Tuwim, Jan Brzechwa, Elwira Korotyńska

Vyučujúca: Mgr. Zuzana Obertová, PhD., Filozofická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave

Dátum výučby: 22.05.2023

Miesto realizácie: Fakulta humanitných vied, Sliezska univerzita v Katoviciach

Rozsah výučby: 45 minút (1 vyučovací hodina)

Cieľová skupina: študenti bakalárskeho stupňa programu medzinárodné poľské štúdiá

Opis workshopu:

Workshop bol realizovaný v rámci projektu „The V4 Humanities Education for the Climate. Diagnoses – Best Practices – Recommendations“.*

Cieľom workshopu bolo oboznámiť študentov s princípmi ekokritiky a aplikovať ich pri analýze literárnych diel určených pre deti, v ktorých sa objavuje motív vtáctva.

Na začiatku seminára boli študenti oboznámení so základnými princípmi literárnovednej a literárnej ekokritiky, ako aj s ekokritickou analýzou literárneho diela.

Študenti dostali k dispozícii kópiu týchto literárnych diel:

- Julian Tuwim: *Ptasie radio*,
- Jan Brzechwa: *Ptasi mózg*,
- Elwira Korotyńska: *Sikorki*.

Na seminári sme prečítali každú báseň a vzhľadom na medzinárodnú účasť v skupine sme si vysvetlili slovné spojenia náročné na porozumenie. Pri každej básni sme sa snažili zodpovedať na niekoľko základných otázok:

- Kto je lyrickým subjektom básne a ako ho možno charakterizovať?
- Aké sú zobrazené konkrétne druhy vtákov v básni?
- Ako sa v básni prejavuje svet a perspektíva človeka?
- Aká je pointa básne?

Každú báseň sme analyzovali samostatne, preto sa ku každej vzťahovali aj špecifické otázky a úlohy. Pri básni *Ptasie radio* to bol spôsob slovného vyjadrenia vtáčieho spevu, ktorý sa líši v rôznych jazykoch. Tieto jazykové verzie sme porovnávali s nahrávkami skutočného spevu rôznych druhov vtákov, konkrétne slávika, vrabca, kukučky, čajky, ďateľ a prepelice.

*The project „The V4 Humanities Education for the Climate. Diagnoses – Best Practices – Recommendations“ is co-financed by the Governments of Czechia, Hungary, Poland and Slovakia through Visegrad Grants from International Visegrad Fund. The mission of the fund is to advance ideas for sustainable regional cooperation in Central Europe. This project was made possible through Strategic Grant No. 22020071 from the International Visegrad Fund.

Pred prečítaním básne Jana Brzechwu bolo nevyhnutné oboznámiť sa s frazémou *ptasi mózdzek* podľa výkladového a frazeologického slovníka. Následne sme konfrontovali deminutívnu formu komponentu frazeologickej jednotky (mózdzek) s titulom a pointou básne, kde sa hovorí o neutrálnej forme (ptasi mózg).

Pri poslednej básni bola tematizovaná úloha personifikácie a využívanie zvieracieho motívu v detských básňach na prezentovanie ľudských vzťahov a emócií. Na príklade tejto básne bol zdôraznený rozdiel medzi typickou antropocentrickou interpretáciou a ekokritickou interpretáciou. Zároveň sme hľadali mieru, do akej je človek schopný porozumieť svetu zvierat, v tomto prípade konkrétne vtákov.

Študenti boli počas seminára aktívni, zaujímali sa o postuláty ekokritiky. Spoločne hľadali odpovede na položené otázky a navzájom si vymieňali inšpiratívne postrehy.

Sekundárne zdroje:

Dziamska-Lenart G., et al., 2021, *Słownik frazeologiczny z ćwiczeniami dla uczących się języka polskiego jako obcego*. Poznań, Ryś. Dostupné na: <https://coolfraz.amu.edu.pl/#/słownik-papierowy> [cit. 2023-06-14].

Głosy ptaków [online] <https://www.glosy-ptakow.pl/> [cit. 2023-06-14].

Meyer E., 2020, *Dom ptaków*. Prel. A. Oczko. Warszawa, Marginesy.

Tabaszewska J., 2011, *Zagrożenia czy możliwości. Ekokrytyka – rekonesans*, „Teksty Drugie”, 2011, č. 3, s. 205–220.

Wielki Słownik Języka Polskiego [online] <https://wsjp.pl/> [cit. 2023-06-14].